

AMERICKI STAV PREMA BOSNI UZNEMIRIO EVROPLJANE

Author: [IWPR Balkans](#)

Izgleda da je predsednik Bush odstupio od svog obećanja da će povući trupe iz Bosne, ali Evropa i dalje brine koliko je on posvećen ovom regionu.

Prva poseta americkog drzavnog sekretara Colina Powella Evropi radi konsultacija sa saveznicima o budućoj politici prema Balkanu nije imala odjeka u americkim medijima, uprkos cinjenici da je do nje doslo u vreme obnovljenog nasilja i tenzija koje se sire po celom regionu.

Ova poseta prosla je u senci izbijanja krize izmedju Amerike i Kine, a spominje je tek po koji izvestaj u pojedinim novinama i televizijskim dnevnicima.

Dok se Evropljani i dalje bore da rese probleme ovog uskomesanog regiona, za vecinu Amerikanaca sukob na Balkanu predstavlja daleko secanje.

Izjave Bushovih predstavnika od prosle jeseni da će on, ukoliko ga budu izabrali za predsednika, povući americkie trupe iz ovog regiona, izazvale su pravu uzbunu u Evropi. Pomocnik savetnika Vrhovne komande, brigadni general Keith Dayton, proslog februara na seminaru Univerziteta Columbia u Njujorku ukazao je da se ova pozicija nove administracije nije izmenila.

Powell od tada nastoji da smiri Evropljane insistiranjem da će Vasington i dalje ispunjavati svoje obaveze prema regionu. U toku poslednja dva meseca u dva navrata je Powell, prilikom susreta u stabu NATO-a krajem februara i za vreme sastanka Kontakt grupe u Parizu pre nekoliko nedelja, izjavio da će Amerika postovati svoje obaveze prema NATO-u i da neće povlaciti jedinice iz Bosne i sa Kosova.

Prilikom prve posete Sarajevu pre dve nedelje, drzavni sekretar uputio je ostre reci upozorenja pristalicama secesionisticki nastrojenih bosanskih Hrvata okupljenih oko Hrvatske demokratske zajednice, HDZ.

Ekstremisti HDZ-a napali su 6.aprila u Mostaru mirovne trupe NATO-a, kao i zapadne zvanicnike prilikom pokusaja da zaposednu Hercegovacku banku. Smatra se da ova banka finansira ilegalne aktivnosti takozvanog Hrvatskog nacionalnog sabora.

Bushov tim ocigledno je odustao od svog poredizbornog obećanja da će povući americkie trupe sa Balkana, uprkos pritisku Kongresa u kome republikanska vecina zeli "da se americki momci vrate svojim kucama".

Vojni analiticar Brookings Instituta, Micnael O'Hanlon rekao je IWPR-u da Powell ocigledno razume da je prisustvo americkie vojske na Balkanu fundamentalni aspekt americkie odgovornosti za transatlansku bezbednost.

"Povlacenje trupa iz regiona suprotno je poukama do kojih je dosla Amerika zbog svog oklevanja da se umesa u dva svetska rata i rat u Bosni 1992-1995", pise O'Hanlon u nedavno objavljenom clanku u casopisu *Spoljni poslovi* (mart/april 2001).

O'Hanlon veruje da bi Amerika mogla da priusti smanjenje broja jedinica u Bosni, ali insistira da bi dalje povlacenje iz regiona trebalo pazljivo proracunati. "Ne napustamo Kosovo", podvukao je on u intervjuu.

Delimicno usled pretpostavke da ce se americke obaveze prema Balkanu vremenom postepeno gasiti, Evropa poslednjih godina nastoji da razvije sopstvenu inicijativu, Zajednicku bezbednost i odbranu Evrope, ESDP, na cijem se celu nalazi Javier Solana, nekadasnji sekretar NATO-a.

Ironicno je sto je republikanski Kongres koji zeli da se "americki momci" vrate kuci, kritikovao ovaj evropski plan, koji predvidja 60.000 trupa za brza reagovanja. Ove jedinice bi vremenom Americi omogucile da smanji obaveze prema Balkanu.

U pismu senatora Jesse Helmsa, predsednika mocnog Komiteta za spoljne odnose koje su potpisali i drugi republikanski senatori, objavljenom u januaru, tvrdi se da ova nova evropska inicijativa predstavlja opasnost po NATO.

Medjutim, druge americke institucije, medju kojima znacajno mesto zauzima Centar za odbranu i informacije u Vasingtonu, pozdravile su stvaranje ESPD kao "pocetak punoletstva" i priliku da se poboljsaju vojne sposobnosti evropskih clanova NATO-a.

Za mnoge Evropljane, americku poziciju nakon stvaranja ESPD-a najbolje je opisao lord George Robertson, generalni sekretar NATO-a u martu 2000.godine kao "vrstu sizofrenije".

"S jedne strane Amerikanci kazu 'vi Evropljani trebalo bi da ponesete veci teret' ", rekao je on. "Kada su im Evropljani rekli 'U redu, mi cemo ga poneti', tada su Amerikanci rekli, 'Samo trenutak, hocete da nam kazete da se vratimo kuci?' "

U ovako kompleksnoj situaciji, Powell je posetio evropske saveznike da bi diskutovao o politici na Balkanu i obnovljenim naporima Kontakt grupe da se koordiniraju akcije saveznika u regionu.

Dok Evropa posmatra rad Bushove administracije, sve teze joj pada da predvidi njene inicijative na planu spoljne politike. Za sada Powell nudi ohrabrujuce prisustvo, ali koliko ce ono trajati?

Tanya Domi je nekadasnji portparol OSCE-a u Bosni i Hercegovini. Trenutno pohađa postdiplomske studije o ljudskim pravima na Univerzitetu Columbia u Njujorku.

Location: Kosovo

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/americki-stav-prema-bosni-uznemirio-evropljane>